

ПУШКАР Марина Василівна

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного та господарського права, Національний університет біоресурсів і природокористування України

ПОЛІЩУК Артем Едуардович

аспірант кафедри цивільного та господарського права, Національний університет біоресурсів і природокористування України

(м. Київ, Україна)

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА СОРТИ РОСЛИН В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ГАРМОНІЗАЦІЇ З ПРАВОМ ЄС

У контексті європейської інтеграції Україна докладає значних зусиль для гармонізації свого законодавства у сфері інтелектуальної власності, зокрема прав на сорти рослин. Прийняття Закону України №2763-IX від 16.11.2022 року [1] створило підґрунтя для допуску до обігу на території України сортів, зареєстрованих у ЄС та США без проведення обов'язкових національних польових випробувань. Це водночас розширило можливості міжнародного співробітництва, але й спричинило ризики для національних селекційних установ, створивши умови нерівної конкуренції.

Тому метою роботи було встановлення сучасних викликів реалізації права інтелектуальної власності на сорти рослин в Україні та аналіз впливу законодавчих змін на захист прав національних селекціонерів в контексті євроінтеграції.

Право на сорт рослин є результатом інтелектуальної діяльності, що повинне охоронятись як за формою (унікальна назва), так і за змістом (морфологічні та біологічні ознаки) [3, 4]. А закон №2763-IX доповнив перелік майнових прав інтелектуальної власності новим поняттям — право на поширення, що включає продаж, імпорт, експорт, відтворення тощо.

Згідно з новими положеннями, стало можливим зареєструвати сорт в Україні на основі даних, отриманих за кордоном, без національної експертизи, що викликає сумніви щодо його адаптивності до вітчизняних агрокліматичних

умов. Не дивлячись на те що частка вітчизняних сортів у Державному реєстрі становить 53,8 % [2], однак транснаціональні корпорації активно використовують спрощені процедури, посилюючи конкурентний тиск на українські установи.

В сфері захисту авторських прав інтелектуальної власності на сорти рослин правова колізія полягає у визнанні іноземних сортів без взаємного визнання українських — це дискримінаційна практика щодо національних виробників.

Захист прав передбачає не лише охорону, а й ефективне контролювання поширення, яке на практиці в Україні не забезпечується належним чином, зокрема через слабо діючі механізми контролю за тіньовим ринком насіння. Отже, необхідно внести подальші зміни до Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» з метою: забезпечення рівних умов конкуренції для вітчизняних та іноземних суб'єктів; впровадження дієвих механізмів контролю за обігом сортів; встановлення прозорої системи реєстрації з урахуванням результатів вітчизняної експертизи; гармонізації із європейським правом без шкоди для інтересів українських селекціонерів.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення законодавства у сфері охорони прав на сорти рослин та насінництва і розсадництва у відповідність із положеннями законодавства Європейського Союзу» від 16 листопада 2022 року № 2763-IX
2. Державний реєстр сортів рослин придатних для поширення в Україні. URL: <https://minagro.gov.ua/file-storage/reyestr-sortiv-roslin> (дата звернення: 05.05.2025).
3. Про насіння та садивний матеріал: Закон України № 411-IV від 26.12.2002 р. (Редакція станом на 10.06.2023 р). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-15#Text>.

4. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21 квітня 1993 року № 3116-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12> (дата звернення: 05.05.2025).

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Юридичний факультет
Кафедра цивільного та господарського права

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРИВАТНОПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

тези доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 127 річниці заснування Національного університету біоресурсів
і природокористування України
(м. Київ, 15 травня 2025 р.)

Київ 2025

За зміст та якість матеріалів відповідальними є автори публікацій.

Актуальні питання приватноправового регулювання в умовах євроінтеграції: тези доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 127-річниці заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ, 15 травня 2025 року.) / За заг. ред. проф. О.Ю. Піддубного. Київ, 2025. 234 с.

У збірнику розміщено тексти наукових доповідей, присвячених дослідженню актуальних питань у сфері приватного права в Україні та перспектив його розвитку і вдосконалення в контексті євроінтеграції.

Розраховано на науковців, викладачів, аспірантів та здобувачів наукового ступеню, а також суддів, адвокатів та практикуючих юристів, спеціалістів у сфері приватного права.